

Slutrapport för tilldelade medel från Märta, Gunnar och Arvid Bothéns stiftelse

Arrangemang: XIV IADA Congress – Warsaw, 23 - 27 sept 2019

Vart fjärde år arrangerar Internationale Arbeitsgemeinschaft der Archiv-, Bibliotheks- und Graphikrestauratoren (IADA) en internationell kongress i ett tysktalande land. Den 14:e kongressen i ordningen gick av stapeln under en vecka i slutet av september på Polin Museum of the History of Polish Jews i Warszawa och drog över 400 deltagare från hela världen.

Kongressen bestod av ett fullspäckat program med över 60 föredrag som spände brett över många ämnen. Den gemensamma nämnaren för IADA's konferenser är dock att fokus ligger på bevaring av grafiskt material såsom papper, böcker och foton. Under kongressen behandlades alltifrån nya tekniska utvecklingar till generellt samlingsarbete, restvärdesräddning, vetenskapliga undersökningar, praktiska restaureringsarbeten, konserveringsprojekt, konsteknologiska analyser m.m. Arrangörerna hade satt samman föredragen i block där de individuella bidragen kompletterade varandra väl. Jag har i avrapporteringen valt att highlighta ett par föredrag från varje dag.

Den första dagens presentationer berörde mestadels samlingsförvaltning, flyttprojekt, magasinsbyggnation och olika digitala verktyg för tillståndsbedömningar, kostnadsberäkningar och för estimering av livslängden för olika föremål. Första dagen fick vi även ta del av olika konserveringsprojekt. Ett föredrag som jag för egen del tyckte stod ut som extra intressant var hur en papperskonservator plötsligt kan bli involverad i förvanskning av frimärken. Maren Dümmler, privat papperskonservator i Tyskland, fick av en filatelistförening ett ovanligt uppdrag när hon blev ombedd att utarbeta olika metoder som potentiellt skulle kunna tänkas vara metoder använda av förfalskare. Marens projekt, där hon testade sig fram med olika tekniker för att förvanska frimärken för att därefter studera resultatet med olika visuella tekniker, ledde till en större insikt i att kunna evaluera om ett misstänkt frimärke är manipulerat eller äkta.

Under dag två presenterades mer praktiska konserveringstekniker, t.ex. elektrostatisk energi för rengöring av smutsiga dokument, specialbyggda vacuumbord och en fuktsandwich för att plana ut stora och sköra pappersobjekt. Under andra dagen fick vi också ta del av en del föredrag om järngallusbläck, t.ex. vilken effekt vattenskador och frysbehandling kan ha på en eventuell efterföljande bläckfrätning. Även identifikation och karakterisering av järngallusbläck, framför allt med röntgenfluorescens, presenterades av flera föredragshållare.

Även under dag tre presenterades konserverings- och restaureringsprojekt. Personligen fann jag speciellt föredraget av Jastrzębiowska et al. väldigt intressant. Konservatorerna på Museum Auschwitz-Birkenau har inriktat sig på att återställa autenticiteten hos föremål från koncentrationsläger. Föremålen, bestående av allehanda material, alltifrån resväskor, minnesanteckningar, kartor, konst och vardagsföremål, har genom tiderna genomgått olika typer av restaureringsingrepp. Idag arbetar konservatorerna med att, så långt det går, avlägsna tidigare restaureringar så att ursprungliga smutsfläckar, bortfall m.m. återigen blir synligt - allt i syfte att levandegöra föremålens användning.

Under onsdagen fick vi också ta del av Malešič et al. undersökning kring vilken effekt olika avsyrningsmetoder har på färgförändringar, molekylvikt, pH-värde och alkalisk reserv i pappersdokument. I syfte att öka hållbarheten i ligninhaltigt papper är det inte ovanligt att arkiv och bibliotek har använt och använder sig av olika kommersiella avsyrningsmetoder. För att höja pH-värdet i det sura och sköra papperet används ofta metoder baserade på kalciumhydroxid eller magnesiumoxid. Och som så många andra metoder inom dagens konservering har naturligtvis även nanoteknologin etablerat sin plats i detta fält.

Den sista dagen bjöd bl.a. på ett mycket intressant teoretiskt föredrag om den europeiska papyruskonserveringens historia (Kaiser från Staatliche Graphische Sammlung München). En annan intressant presentation var Mizimura's bidrag om användandet av vetestärkelseklister i Europa kontra den traditionella japanska användningen av vetestärkelseklister.

Utöver fyra fullspäckade dagar med föreläsningar fanns det även plats för sociala aktiviteter. Under tisdagkvällen hade man arrangerat en välkomstreception i The Academy of Fine Arts' vackra lokaler. Och till den sista dagen hade deltagarna på förhand kunnat välja från ett digert program av olika studiebesök eller workshops. Självalde jag att besöka konserveringsavdelningen och magasinerna på Polin - museet för de polska judarnas historia. Polin har en rik och varierad samling av över 3000 objekt relaterade till det judiska kulturarvet, alltifrån konst till vardagsföremål, t.ex. personliga och historiska dokument, minnesanteckningar, fotografier, vykort och hantverksobjekt. Studiebesöket på Polin museum var speciellt aktuellt för mig eftersom de föremålen har många beröringspunkter med en samling som jag f.n. arbetar med på Universitetsbiblioteket i Lund, nämligen dokument och föremål tillhörande f.d. fångar från det nazistiska kvinnolägret i Ravensbrück.

Alla föredrag, studiebesöket på Polin museum och de kontakter jag hade möjlighet att knyta under denna vecka i Warszawa har varit viktiga för mitt dagliga arbete som konservator. Därmed vill jag rikta ett stort tack till Syskonen Bothéns stiftelse som gav mig möjligheten att bredda min yrkeskunskap genom att delta i denna givande och välorganiserade kongress.

Kathleen Mühlen Axelsson
Grafisk konservator